

Speech van minister Van der Steur, minister van Veiligheid en Justitie op de EU-dag tegen straffeloosheid op 23 mei 2016

Hartelijk dank aan mevr. Coninx en Eurojust. De rol van Eurojust als medeorganisator van de eerste EU-dag tegen straffeloosheid wordt zeer gewaardeerd.

Dames en heren, ik heet u graag van harte welkom in Den Haag, de juridische hoofdstad van de wereld.

We zagen het zojuist tijdens de indrukwekkende openingsvideo; we zijn hier vandaag bij elkaar om het te hebben over de afschuwelijkste misdrijven ter wereld: moord, uitroeiing, slavernij, deportatie, verplaatsing van bevolkingen met geweld. En ze gebeuren allemaal op grote schaal. Misdrijven met een enorme impact op de slachtoffers.

Juist vanwege de grote wreedheid en de gevolgen ervan voor de slachtoffers vergen deze misdrijven een kordate en adequate respons van de staten.

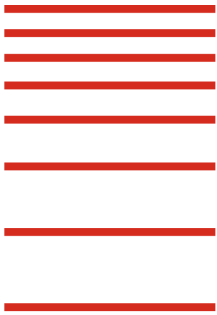

Ik wil graag van de gelegenheid gebruikmaken om de medeorganisatoren van dit evenement te bedanken: de Europese Commissie, het European Genocide Network en natuurlijk Eurojust.

Na de Tweede Wereldoorlog zijn staten doordrongen geraakt van de noodzaak van internationaal strafrecht en vervolging en bestraffing van plegers van internationale misdrijven, zoals genocide, oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid. Dat gebeurde voor het eerst tijdens de processen van Neurenberg en Tokio, later door het Joegoslaviëtribunaal, het Rwanda-tribunaal en natuurlijk na de oprichting van het Internationaal Strafhof.

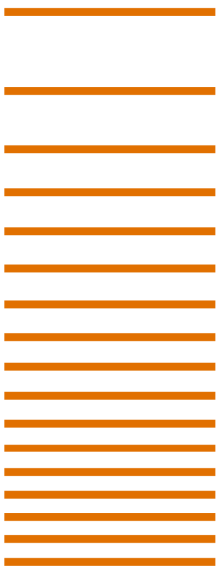
De noodzaak blijkt ook uit de nationale rechtszaken wegens internationale misdrijven, een van de onderwerpen van vandaag.

Dames en heren, om de zeer gewaardeerde VN-secretaris-generaal Ban Ki-moon te parafraseren: de ontwikkeling van het internationale strafrecht heeft ons geholpen bij de overgang van het oude tijdperk van straffeloosheid naar het huidige waarin mensen verantwoording moeten afleggen voor hun daden.

Het is primair de verantwoordelijkheid van staten om verdachten van internationale kernmisdrijven op te sporen en te vervolgen. Internationale rechtbanken en tribunalen worden vaak opgezet als uiterste middel en kunnen niet ALLE schendingen van het internationale strafrecht behandelen.

Onze boodschap van vandaag is helder: de EU wil geen toevluchtsoord zijn voor plegers van verschrikkelijke misdrijven. De slachtoffers verdienen onze bescherming en we kunnen dan ook niet accepteren dat ze in de EU geconfronteerd worden met uitgerekend dezelfde mensen aan wie ze wilden ontkomen in hun eigen land.

Dit vergt grote waakzaamheid van alle betrokken instanties.

Ik wil dat illustreren met een voorbeeld uit Nederland. In 2003 werd hier een man aangehouden die verdacht werd van martelpraktijken in wat toen nog Zaïre heette, de huidige Democratische Republiek Congo. Een slachtoffer van de martelingen door deze verdachte herkende hem als de zogenaamde 'King of Beasts'.

De Zaïrees werd inderdaad ontmaskerd en kreeg een gevangenisstraf opgelegd in Nederland. Dankzij de screening tijdens de asielpprocedure liep hij tegen de lamp en kon er in Nederland een strafrechtelijk onderzoek tegen hem worden ingesteld. Bij de screening rees de verdenking dat deze man betrokken was geweest bij

internationale misdrijven. Zijn asielverzoek werd vervolgens afgewezen.

Deze zaak toont aan dat een multidisciplinaire aanpak waarbij zowel strafrechtelijke als bestuursrechtelijke instrumenten en juridische instanties worden ingezet heel effectief kan zijn om te voorkomen dat onze landen het toevluchtsoord worden voor plegers van internationale misdrijven.

Nog een voorbeeld dat ik wil noemen is de oprichting van het *European Genocide Network* dat bestaat uit contactpersonen van de lidstaten van de Europese Unie die zich bezighouden met onderzoek en vervolging van internationale misdrijven. De oprichting van dit netwerk van mensen uit de praktijk heeft al veel successen en bruikbare inzichten opgeleverd.

Deze inzichten hebben geleid tot de opstelling van de *Network Strategy* die in juni 2015 is bekrachtigd door de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken.

Deze EU-dag tegen straffeloosheid bij internationale kernmisdrijven vloeit voort uit de strategie van het Genocide Network.

De vraag blijft: hoe organiseren we onderzoek en vervolging in het geval van internationale kernmisdrijven? En hoe kunnen we daarbij meer successen boeken?

Ik durf te stellen dat we op de juiste weg zijn.

Om een paar voorbeelden te noemen: In veel landen in de EU zijn er inmiddels strafrechtelijke onderzoeken en processen ingesteld in verband met de genocide in de jaren negentig in Rwanda.

Ook zien we steeds meer processen tegen verdachten van internationale misdrijven in Irak en Syrië.

Natuurlijk is het moeilijk verdachten van dit soort complexe misdrijven voor de rechter te brengen. Het zijn zaken die veel volharding vergen. Vooral wanneer het misdrijven betreft die waarschijnlijk hebben plaatsgevonden in conflictgebieden.

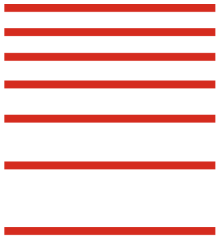
We moeten ook niet vergeten dat er ook nu nog in 2016 processen lopen vanwege misdrijven die zijn gepleegd tijdens de Tweede Wereldoorlog. Dit soort misdrijven verjaart immers niet. We zullen dan ook niet rusten totdat de plegers van deze misdrijven zich op de een of andere manier hebben moeten verantwoorden voor de rechter.

Ik noemde al eerder dat onderzoek en vervolging van dit soort misdrijven vaak erg complex zijn. Daarom kan de oprichting van speciale eenheden (Specialized International Crimes Units) waarvan er al een paar zijn in diverse EU-landen heel nuttig zijn. Hierbij draait het vaak om zogeheten cold cases op mondiale schaal, die vaak lang geleden gepleegd zijn, ver van hier en in tijden van oorlog.

Internationale samenwerking op dit front is dan ook buitengewoon belangrijk.

De complexiteit van dit soort strafrechtelijk onderzoek is een van de redenen waarom Nederland samen met België, Argentinië en Slovenië het initiatief heeft genomen voor een nieuw multilateraal verdrag inzake uitlevering en wederzijdse rechtshulp bij internationale misdrijven. Naar ik begrepen heb beschikt u inmiddels over informatie over dit initiatief. We verheugen ons erop binnenkort te kunnen beginnen met het opstellen en bespreken van de verdragstekst. Ik roep alle aanwezigen hier vandaag graag op dit initiatief op alle mogelijke manieren te ondersteunen.

Tot slot, dames en heren, we hebben ons hoge doelen gesteld. We hebben te maken met zeer ernstige en gecompliceerde zaken.

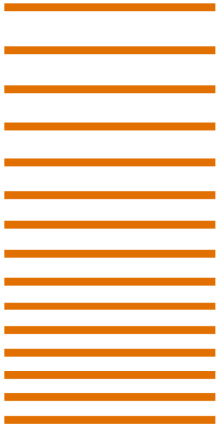
Europa zal alles doen wat in zijn macht ligt om te voorkomen dat het een toevluchtsoord wordt voor mensen die zich schuldig hebben gemaakt aan internationale misdrijven. Deze daders mogen niet ongestraft blijven.

Ik vertrouw erop dat de Europese Commissie, de lidstaten van de Europese Unie, het Genocide Network en Eurojust zich sterk zullen blijven maken om dit voornemen de komende jaren om te zetten in daden. Onze grote dank gaat uit naar de regering van Malta die zich reeds bereid verklaard heeft volgend jaar tijdens haar voorzitterschap van de Europese Unie de tweede editie van deze dag te helpen organiseren.

Ik geef nu graag het woord aan mevr. Jourová, onze gewaardeerde Commissaris van Justitie, Consumentenrechten en Gendergelijkheid, die vandaag helaas niet persoonlijk aanwezig kon zijn, maar wel zo vriendelijk was een videoboodschap voor ons in te spreken.

Dames en heren, ik wens u allen een vruchtbare en interessante dag toe.